

Crisi migratòria, Unió Europea i diversitat

Entrada: El dia internacional del migrant d'aquest 2016 ha de servir per recordar la tragèdia dels immigrants que busquen refugi, però també per alertar dels perills als que s'enfronta la Unió Europea: el qüestionament del seu projecte i la involució en el seu desenvolupament com a societat diversa.

Paraules clau: crisi dels refugiats; Unió Europea; diversitat social; migrants.

Cos:

La celebració del 18 de desembre d'enguany, dia internacional del migrant, coincideix amb unes circumstàncies històriques de naturalesa sistèmica en relació als moviments de persones en l'àmbit mundial i el reconeixement de la diversitat a les nostres societats.

L'arquitectura política i jurídica internacional en matèria de migracions s'està veient sacsejada pels desplaçaments involuntaris de persones que s'estan produint a gran escala induïts per conflictes polítics, desastres medi ambientals o per raons econòmiques o d'inestabilitat social, que en el nostre àmbit europeu s'està concretant en l'anomenada com a *crisi dels refugiats*. Ja d'entrada, aquest ús terminològic asèptic del llenguatge no afavoreix el coneixement de la realitat a la qual hem de fer front: en primer lloc, perquè sembla amagar el fet que els refugiats estan patint una situació tràgica que en molts casos els hi costa la vida; en segon terme, perquè la pròpia noció de crisi és insuficient per entendre que les circumstàncies que travessem no són conjunturals, sinó que d'una manera o una altra seran un tret definidor dels propers decennis. Però, el que possiblement és el més important és que la veritable crisi està en el principi solidificat en el cor de cada Estat que ha de ser ell, i no altres organismes internacionals o vies multilaterals, els que han de fer front a les noves coordenades mundials migratòries.

La Unió Europea disposa de molt de potencial en aquest sentit en tant que organisme dotat de competències en matèria de migracions, tot i que s'ha d'admetre que no ha sabut gestionar adequadament la situació de milers de persones desesperades a les seves portes, havent arribat, a més, a un acord amb Turquia que en alguns dels seus punts pot suposar la violació de drets en matèria d'asil o dels seus Tractats originaris. Tanmateix, també han estat els seus Estats membres els que no han complert amb

moltes de les seves obligacions davant de l'actual crisi, sense anar més lluny cal destacar la passivitat del Govern espanyol en el compliment dels seus compromisos adquirits l'any 2015 per ubicar des d'Itàlia o Grècia a 9.323 persones, quan només ho ha fet respecte de 363, així com de assentar en territori espanyol a 1.449 refugiats procedents de camps del nord d'Àfrica, resultant que només ho ha fet respecte de 118.

De fet, s'està assistint a un qüestionament del projecte comú que implica la Unió Europea sense reparar en la posició que adopten alguns dels seus Estats, en ocasions incomplint les pròpies normes comunitàries a les quals estan vinculats, qüestió a la que s'hauria de donar la màxima importància, tant des dels púlpits universitaris com per part dels mitjans de comunicació, per tal d'evitar que els Governos facin passar errors polítics com europeus quan en realitat són nacionals.

Aquest any hem assistit a un exemple d'aquest replegament de l'Estat en matèria migratòria, el Brexit, que a més a més de trencar amb polítiques comunes europees respecte d'immigrants no provinents de la Unió Europea, pot acabar també amb un dels seus valors vitals i garantia de pau i ocupació, el principi de lliure circulació de treballadors. A remolc d'això, moltes veus ja pregonen la necessitat d'atorgar una major independència als Estats en la gestió de la immigració, qüestió que en l'era de la globalització és del tot errònia davant els reptes de moviments internacionals de persones als quals els Estats no poden fer-hi front per si mateixos. En el marc de la UE, és del tot imprescindible l'endegament d'una autèntica política comuna migratòria que comenci a moure's des d'una visió estricta de control fronterer cap a una altra que aprofundeixi en la vessant humanitària i solidària en matèria d'asil, així com també que assumeixi la importància de la immigració per raons econòmiques, afavorint que es pugui canalitzar per vies legals.

D'altra banda, davant la crisi humanitària que estem vivint, les postures retractores a una visió comuna i europea en la seva resolució volen aturar el procés de diversitat social que implica la recepció de refugiats, i més en general d'immigrants. Per fer-hi front, cal fer emergir com un factor clau per aturar-les, unes polítiques d'integració que impliquin al conjunt de la societat, particularment en àmbits com el mercat de treball o l'educatiu, que són objectius on, per cert, la Generalitat de Catalunya disposa d'importants competències. De fet, davant la constatació de greus fallides en condicions d'equitat en aquells àmbits, cal reforçar les mesures que impliquin l'aplicació del principi de no discriminació per motius ètnics, nacionals o de religió, entre d'altres. En particular, i en concret en matèria laboral, les autoritats haurien de ser valents i partint de l'aplicació d'unes mateixes polítiques laborals que reconeguin

un treball decent per a tots els treballadors al marge de la seva nacionalitat o estatut migratori, valorar la possibilitat de tractaments específics per a la millora de les condicions de treball dels treballadors immigrants.

Ferran Camas Roda. Catedràtic de Dret del Treball i Seguretat Social i Director de la Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania de la Universitat de Girona.